

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kaheksas koda)

27. november 2018*

Institutsiooniline õigus – Euroopa Parlament – Otsus, millega tunnistatakse 2015. aasta majandusaasta raames abikõlbmatuks erakonna teatud kulud – Õigus heale haldusele – Õiguskindlus – Määrus (EÜ) nr 2004/2003 – Riigi erakonna kaudse rahastamise keeld

Kohtuasi T-829/16,

Mouvement pour une Europe des nations et des libertés, asukoht Pariis (Prantsusmaa), esindaja:
A. Varaut, advokaat,

hageja,

versus

Euroopa Parlament, esindajad: C. Burgos ja S. Alves,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada Euroopa Parlamendi 12. septembri 2016. aasta otsus, millega tunnistatakse 2015. aasta majandusaasta raames abikõlbmatuks erakonna teatud kulud,

ÜLDKOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: president A. M. Collins (ettekandja), kohtunikud R. Barents ja J. Passer,

kohtusekretär: ametnik M. Marescaux,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 26. juuni 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

Vaidluse taust

- 1 10. juunil 2015 algatas hageja Mouvement pour une Europe des nations et des libertés (Rahvaste ja Vabaduste Euroopa Liikumine) kampaania, mis käsitles immigratsiooni Schengeni lepingu raames (edaspidi „kampaania“). Kampaania ühe plakati prantsuskeelne versioon kandis hageja logo ja leegi logo, millele oli lisatud nimetus „Front national“. Lisaks kandis selle plakati hollandikeelne versioon hageja logo ja erakonna Vlaams Belang logo.
- 2 Oma 2015. aastat käsitlevas Euroopa tasandi erakondade raamatupidamisarvestuse auditi aastaaruandes, mis võeti vastu 25. aprillil 2016, märkis sõltumatu auditeerimisettevõte, et ta ei ole saanud piisavaid ja objektiivseid tõendeid, et järeldada kampaania kulude abikõlblikkust, mis võib kaasa tuua Euroopa Parlamendi poolt eraldatava toetusesumma vähendamise.
- 3 Hageja esitas 10. juunil 2016 parlamendi taotluse alusel parlamendile vaidlusaluste plakatite koopiad.
- 4 Parlament teavitas 22. juuli 2016. aasta kirjaga hagejat sellest, et asjaomased kulud võivad olla abikõlbmatud, kuna need kujutasid endast riigi tasandi kahe erakonna kaudset rahastamist, kuivõrd need erakonnad ei ole kampaaniat aidanud rahastada. Tema arvates võib selline rahastamine olla vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 2004/2003 Euroopa tasandi erakondi reguleerivate määruste ja erakondade rahastamise eeskirjade kohta (EÜT 2003, L 297, lk 1) artikli 7 esimese lõiguga. Seetõttu palus ta hagejal esitada enne 22. augustit 2016 selle väidetava rikkumise kohta oma märkused.
- 5 27. juulil 2016 palus hageja parlamendilt teatavat lisateavet, eelkõige sellist rikkumist puudutavate pretsedentide kohta.
- 6 10. augustil 2016 vastas parlament hagejale ja teavitas teda ka tema märkuste esitamise tähtaja pikendamisest 2. septembrini 2016.
- 7 2. septembril 2016 saatis hageja oma märkused.
- 8 5. septembril 2016 saatis peasekretär parlamendi juhatusele teatise, milles palus tal võtta vastu lõplik otsus mitme Euroopa tasandi erakonna, sealhulgas hageja 2015. aasta majandusaasta raamatupidamiskontode sulgemise kohta. Selles teatises märgiti, et lõpparuanded ja muud selle majandusaasta raamatupidamiskontode sulgemisega seotud dokumendid olid parlamendi juhatuse liikmetele taotluse korral kättesaadavad.
- 9 7. septembril 2016 edastasid parlamendi teenistused hageja märkused parlamendi presidendile, täpsustades, et need ei mõjuta parlamendi seisukohta.
- 10 Parlamendi juhatus analüüsis oma 12. septembri 2016. aasta koosolekul hageja poolt oma 2015. aasta majandusaasta raamatupidamiskontode sulgemise järel esitatud lõpparuannet. Ta tunnistas kampaaniaga seotud 63 853 euro suuruse summa abikõlbmatuks ja määras lõplikuks hagejale eraldatava toetuse summaks 400 777,83 eurot (edaspidi „vaidlustatud otsus“).
- 11 26. septembril 2016 teavitas parlament vaidlustatud otsusest hagejat.

Menetlus ja poolte nõuded

- 12 Hageja esitas 25. novembril 2016 Üldkohtu kantseleisse hagiavalduse käesolevas asjas.

- 13 Üldkohtu kodukorra artikli 130 lõike 1 alusel esitas parlament eraldi dokumendina vastuvõetamatuse vastuväite, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 7. veebruaril 2017.
- 14 Hageja esitas vastuväite kohta oma märkused 17. ja 27. märtsil 2017.
- 15 2. mai 2017. aasta kohtumäärusega otsustati liita vastuvõetamatuse vastuväide asja sisulise läbivaatamisega.
- 16 Hageja palub sisuliselt Üldkohtul:
- lükata hagi vastuvõetamatuse vastuväide tagasi;
  - tühistada vaidlustatud otsus;
  - mõista kohtukulud välja parlamendilt.
- 17 Parlament palub Üldkohtul:
- jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;
  - teise võimalusena jätta hagi põhjendamatus tõttu rahuldamata;
  - mõista kohtukulud välja hagejalt.
- 18 Ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal otsustas Üldkohus (kaheksas koda) alustada menetluse suulist osa ja palus Üldkohtu kodukorra artiklis 89 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames pooltel esitada teatud dokumendid ja vastata enne kohtuistungit teatud kirjalikele küsimustele, mida pooled ettenähtud tähtaja jooksul ka tegid.
- 19 Poolte kohtukõned ja Üldkohtu küsimustele antud vastused kuulati ära 26. juuni 2018. aasta kohtuistungil.

Õiguslik käsitlus

Vastuvõetavus

- 20 Parlament esitab vastuvõetamatuse vastuväite, mida ta põhjendab ELTL artikli 263 ja kodukorra artikli 76 punkti d rikkumisega.
- 21 Ühelt poolt heidab parlament hagejale ette, et ta on esitanud hagi parlamendi juhatuse vastu, kes ei ole ei liidu institutsioon, organ ega asutus ELTL artikli 263 tähenduses. Seetõttu puudub Üldkohtul pädevus hagi menetlemiseks.
- 22 Teiselt poolt väidab parlament, et hagiavaldus ei vasta Üldkohtu kodukorra artikli 76 punktis d sätestatud nõuetele, nagu neid on kohtupraktikas tõlgendatud, kuna selles ei ole ära toodud esitatud väiteid ja see ei sisalda lühiülevaadet nendest väidetest, mis võimaldaks parlamendil end kaitsta. Eelkõige märgib ta, et ehkki hagiavaldus sisaldab jaotist „Hea halduse põhimõtte rikkumine“, mis käsitleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 41 väidetavat rikkumist, sisaldab see ka jaotist „[s]isulised küsimused“, mis on hagiavalduse kõige pikem jaotis ja milles ei ole toodud ühtegi väidet.
- 23 Hageja vaidleb parlamendi vastuväidetele vastu.

- 24 Mis puudutab parlamendi esimest vastuväidet, siis tuleb meelde tuletada, et Üldkohtul on ELTL artikli 263 kohaselt pädevus menetleda hagnosis, mis on esitatud üksnes Euroopa Liidu institutsioonide, organite või asutuste õigusaktide vastu.
- 25 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et käesolev hagi on esitatud vaidlustatud otsuse vastu, mille on 12. septembril 2016 vastu võtnud parlamendi sise-eeskirjade kohaselt pädev organ, s.o juhatus, ja millest on hagejat teavitatud 26. septembril 2016. Sellest tuleneb, et otsuse tühistamise nõue on tingimata suunatud parlamendi ehk õigusakti andja vastu (vt selle kohta 5. septembri 2012. aasta kohtumäärus *Farage vs. parlament ja Buzek*, T-564/11, ei avaldata, EU:T:2012:403, punkt 18).
- 26 Teiseks, kui parlament teavitas hagejat vaidlustatud otsusest, märkis ta sõnaselgelt, et ta võib selle „parlamendi juhatuse otsuse“ vastu esitada tühistamishagi Üldkohtusse.
- 27 Kolmandaks, kohtupraktika kohaselt tuleb nentida, et oma märkustes vastuvõetamatuse vastuväite kohta täpsustas hageja, et hagi tuli pidada esitatuks parlamendi vastu, jäämata selle juurde, et kostjana tuleks nimetada parlamendi juhatust (vt selle kohta 16. oktoobri 2006. aasta kohtumäärus *Aisne ja Nature vs. komisjon*, T-173/06, ei avaldata, EU:T:2006:320, punktid 17 ja 20).
- 28 Neljandaks, hagiavalduses 12. septembril 2016 vastu võetud ja 26. septembril 2016 teatavaks tehtud vaidlustatud otsuse määratlemine ei jäta kahtlust, et hageja eesmärk oli esitada hagi parlamendi vastu. Käesoleva otsuse punktis 27 nimetatud täpsustust tuleb vaadelda selle kohta antud selgitusena, mitte aga kodukorra artiklis 76 loetletud mõne asjaolu muutmisena või hagiavalduse nõuetega vastavusse viimiseks (vt selle kohta 9. septembri 2004. aasta kohtuotsus *Hispaania ja Soome vs. parlament ja nõukogu*, C-184/02 ja C-223/02, EU:C:2004:497, punkt 17).
- 29 Viiendaks, kohtuistungil ajal kinnitas hageja, et tema hagi oli esitatud vaidlustatud otsuse vastu, mis võeti vastu 12. septembril 2016, s.o parlamendi õigusakti vastu.
- 30 Need asjaolud võimaldavad selgelt järeldada, et hagi esitati parlamendi vastu ELTL artikli 263 tähenduses.
- 31 Viimaks tuleb märkida, et käesolev asi on erinev nendest, milles tehti 18. septembri 2015. aasta kohtumäärus *Petrov jt vs. parlament ja parlamendi president* (T-452/15, ei avaldata, EU:T:2015:709) ning 4. veebruari 2016. aasta kohtumäärus *Voigt vs. parlament* (T-618/15, ei avaldata, EU:T:2016:72), millele parlament on osutanud ja milles esitati hagi parlamendi presidendi ja parlamendi vastu. Viimati nimetatud kohtuasjades jättis Üldkohus hagid osaliselt vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ulatuses, milles need olid esitatud parlamendi presidendi vastu, ja analüüsis neid sisuliselt niivõrd, kuivõrd need olid esitatud ka parlamendi vastu, jättes hindamata, kelle vastu hagi tegelikult oli esitatud, mis on erinev käesolevast asjast.
- 32 Arvestades eeltoodut, tuleb parlamendi esimene vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.
- 33 Mis puudutab parlamendi teist vastuväidet, siis tuleb meelde tuletada, et kodukorra artikli 76 punkti d kohaselt sisaldab hagiavaldus esitatud väiteid ja argumente ning lühiülevaadet nendest väidetest.
- 34 Selline lühiülevaade peab sõltumata kõigist terminoloogiaküsimustest, kohtupraktika kohaselt olema nii selge ja täpne, et see võimaldaks kostjal end kaitsta ja Üldkohtul hagi lahendada vajaduse korral ilma täiendavat teavet küsimata. Õiguskindluse ja korrakohase õigusemõistmise tagamiseks peavad hagi aluseks olevad peamised õiguslikud ja faktilised asjaolud, selleks et hagi oleks vastuvõetav, tulenema, kas või kokkuvõtlikult, kuid seostatult ja arusaadavalt hagiavalduse tekstist (vt 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Corporación Empresarial de Materiales de Construcción vs. komisjon*, T-250/12, EU:T:2015:749, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 35 Antud juhul, nagu parlament ka ise tunnistas, sisaldab hagiavaldus jaotist pealkirjaga „Hea halduse põhimõtte rikkumine“. Lisaks viidatakse selle jaotise tekstis eelkõige harta artiklile 41. Peale selle tuleneb hagiavalduse punktidest 22–42, et hageja heidab parlamendile eelkõige ette seda, et ta ei esitanud oma otsuseid tegevale organile, s.o oma juhatusele hageja märkusi enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist. See on hageja esimene väide.
- 36 Mis puudutab jaotist pealkirjaga „Sisulised küsimused“, siis see on jagatud kolmeks alajaotiseks. Esimese alajaotise pealkiri on „Riigi tasandi erakonna rahastamine: õiguskindlusetust tekitav ebaselge mõiste“. Samuti tuleneb hagiavalduse punktidest 44–57, mis sellele vastavad, et hageja arvates on määruse nr 2004/2003 artiklist 7 tulenev riigi tasandi erakonna kaudse rahastamise keeld vastuolus õiguskindluse põhimõttega. See on seega hageja teine väide.
- 37 Kohtuistungil väitis parlament eelkõige, et hagiavalduses ei tugineta sõnaselgelt õiguskindluse põhimõtte rikkumisele ja et seetõttu tuleks selle põhimõtte rikkumist käsitlev väide vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Selle kohta tuleb märkida, et asjaomase põhimõtte rikkumist on sõnaselgelt väidetud kolmanda alajaotise pealkirjas, nagu sellele on osutatud eespool punktis 36, samuti hagiavalduse punktides 43 ja 52. Lisaks on parlament kostja vastuse punktides 32–39 hageja argumentidele vastanud. Seetõttu tuleb kohtuistungil esitatud argumendid tagasi lükata.
- 38 Viimaks kannavad hagiavalduse jaotise „Sisulised küsimused“ teine ja kolmas alajaotis vastavalt pealkirju „Euroopa tasandi kampaania tõlkimine liikmesriikides“ ja „Õiguslikus vormis logo“. Samuti tuleneb hagiavalduse punktidest 58–81, mis sellele vastavad, et hageja väidab sisuliselt, et parlament oli vaidlustatud otsuses asjaomast kulu ebaõigesti hinnanud, tunnistades selle abikõlbmatuks, kuna see kujutas endast riigi tasandi erakonna kaudset rahastamist määruse nr 2004/2003 artikli 7 tähenduses. See on seega hageja kolmas väide.
- 39 Järelikult vastab hagiavaldus kohtupraktikast Üldkohtu kodukorra artikli 76 punkti d alusel tulenevatele miinimumnõuetele. Pealegi tuleb märkida, et parlamendil oli võimalik hageja esitatud väiteid ja argumente kindlaks määrata, et neile oma kirjalikes seisukohtades vastu vaielda. Seetõttu tuleb teine vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.
- 40 Eeltoodut arvestades tuleb parlamendi vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

Sisulised küsimused

- 41 Hageja esitab vaidlustatud otsuse tühistamise nõude põhjendamiseks sisuliselt kolm väidet, mis käsitlevad esiteks hea halduse põhimõtte rikkumist, teiseks õiguskindluse põhimõtte rikkumist ja kolmandaks määruse nr 2004/2003 artikli 7 rikkumist.

Hea halduse põhimõtte rikkumine

- 42 Esimeses väites viitab hageja hea halduse põhimõtte rikkumisele, eelkõige sellele, et rikutud on harta artikliga 41 tagatud õigust sellele, et tema küsimusi käsitletak erapooletult ja õiglaselt, ning ärakuulamisõigust. Ta väidab sellega seoses, et otsuseid tegev organ, nimelt parlamendi juhatuse, ei ole analüüsinud vaidlusalust plakatit ega ole arvesse võtnud tema märkusi, mida ei ole talle saadetud, ja on tuginenud lihtsalt peasekretäri erapooletulele teatisele. Ta leiab, et tal oleks pidanud olema võimalus end vähemalt kirjalikult juhatuse ees kaitsta. Lisaks ei nõustu ta sellega, et parlamendi teenistuste tööd saaks pidada üksnes ettevalmistavaks, kuna just nemad analüüsivad asjaomaseid dokumente ja teevad ettepanekuid juhatusele, kes, tundmata neid dokumente ja hageja argumente, saab üksnes kinnitada talle esitatud ettepaneku.

- 43 Hageja lisab, et see kujutab endast ka parlamendi 6. septembri 2001. aasta resolutsiooniga kinnitatud Euroopa hea halduse tava eeskirja (EÜT 2002, C 72 E, lk 331, edaspidi „Euroopa hea halduse tava eeskiri“) artikli 16, mis tagab ärakuulamisõiguse ja õiguse oma seisukohta esitada, rikkumist.
- 44 Viimaks on hageja seisukohal, et parlament on rikkunud parlamendi juhatuse 29. märtsi 2004. aasta otsuse, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 2004/2003 rakendamise kord, nagu seda on muudetud (ELT 2014, C 63, lk 1, edaspidi „parlamendi juhatuse 29. märtsi 2004. aasta otsus“), artiklit 8, mille kohaselt annab juhatus enne otsuse vastuvõtmist toetuse saajale võimaluse esitada tuvastatud rikkumiste kohta oma seisukoht. Ta täpsustab repliigis, et parlamendi 22. juuli 2016. aasta kirjas viidati sõnaselgelt sellele sättele.
- 45 Parlament vaidleb hageja argumentidele vastu.
- 46 Harta artikli 41 „Õigus heale haldusele“ lõige 1 näeb ette, et igapähe on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul.
- 47 Lisaks kätkeb harta artikli 41 lõike 2 punkti a õigus heale haldusele eelkõige igapähe õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada.
- 48 Kohtupraktika kohaselt tähendab hea halduse põhimõte eelkõige pädeva institutsiooni kohustust hoolikalt ja erapooletult analüüsida konkreetses asjas tähtsust omavaid tegureid (vt selle kohta 8. juuni 2017. aasta kohtuotsus Schniga vs. CPVO, C-625/15 P, EU:C:2017:435, punkt 47).
- 49 Erapooletuse nõue hõlmab esiteks subjektiivset erapooletust, mis tähendab, et asjasse puutuva institutsiooni ükski liige, kes küsimusega tegeleb, ei tohi väljendada oma erapoolikust või isiklike eelarvamusi, ning teiseks objektiivset erapooletust, mis tähendab, et institutsioon peab pakkuma piisavaid tagatisi, et välistada selles suhtes põhjendatud kahtlusi (11. juuli 2013. aasta kohtuotsus Ziegler vs. komisjon, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punkt 155). Kohtupraktikast tuleneb, et subjektiivset erapooletust eeldatakse, kuni ei ole tõendatud vastupidist (vt analoogia alusel 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost ja La Poste vs. UFX jt, C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 54, ning 19. veebruari 2009. aasta kohtuotsus Gorostiaga Atxalandabaso vs. parlament, C-308/07 P, EU:C:2009:103, punkt 46).
- 50 Samuti tuleneb kohtupraktikast, et kaitseõiguste tagamine on liidu õiguse üldpõhimõte, mida tuleb kohaldada, kui ametiasutus kavatses teha isiku suhtes talle ebasoodsa otsuse. Nimetatud põhimõtte kohaselt tuleb niisuguste otsuste adressaatidele, kelle huve otsused märkimisväärselt mõjutavad, anda tegelik võimalus oma seisukoha esitamiseks nende asjaolude suhtes, millega ametiasutus oma otsust põhjendada kavatses. Selleks tuleb nimetatud isikutele anda piisav tähtaeg (18. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Sopropé, C-349/07, EU:C:2008:746, punktid 36 ja 37).
- 51 Esimest väidet tuleb analüüsida nendest põhimõtetest lähtudes.
- 52 Mis puudutab väidet, et on rikutud käesolevas asjas tähtsust omavate tegurite hoolika ja erapooletu analüüsimise kohustust, siis tuleb meelde tuletada, et parlament sai 10. juunil 2016 kampaania plakatite koopiad. Lisaks palus ta hagejal esitada vaidlusaluste kulude abikõlbmatuse kohta oma märkused enne 22. augustit 2016, mida pikendati seejärel 2. septembrini 2016. 5. septembril 2016 saatis parlamendi peasekretär parlamendi juhatusele teatise, milles palus tal tunnistada vaidlusalused kulud abikõlbmatuks ning lisas, et lõpparuanne ja kõik muud 2015. aasta majandusaasta raamatupidamiskontode sulgemisega seotud dokumendid on taotluse korral kättesaadavad. Lisaks on arvesse võetud hageja 2. septembri 2016. aasta märkusi, nagu nähtub parlamendi teenistuste poolt parlamendi presidendile 7. septembril 2016 saadetud kirjast ja nagu hageja on seda ise kohtuistungil tunnistanud, ehkki ta väidab, et neid ei ole analüüsinud õige üksus.

- 53 Tuleb täpsustada, et parlamendi teenistused edastasid sellesama 7. septembri 2016. aasta kirjaga hageja märkused parlamendi presidendile, kes oli sel ajal kehtinud parlamendi kodukorra artikli 24 kohaselt üks juhatuse liige, lisades, et need ei mõjuta vaidlusaluste kulude võimaliku abikõlbmatuks tunnistamise kohta tehtud ettepanekut. Selles kontekstis võttis parlamendi juhatus 12. septembril 2016 vastu vaidlustatud otsuse.
- 54 Eeltoodut arvestades tuleb järeldada, et parlament kogus erapooletult ja õiglaselt otsuse tegemiseks vajalikku teavet.
- 55 Peale selle ei saa vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks pädevale organile, st parlamendi juhatusele, ette heita seda, et ta tugineb institutsiooni teenistuste ettevalmistustööle. Selle kohta tunnistas hageja kohtuistungil, et parlamendil on lubatud tugineda oma teenistuste ettevalmistustööle. Samuti ei saa parlamendile ette heita seda, et ta tegutseb peasekretäri ettepanekute alusel, mis on lisaks ette nähtud sel ajal kehtinud parlamendi kodukorra artikliga 224. Peale selle tuleb märkida, et peasekretäri 5. septembri 2016. aasta teatises teavitati juhatuse liikmeid, et asjaomased dokumendid, sealhulgas järelikult hageja märkused, olid taotluse korral kättesaadavad.
- 56 Samuti tuleb tagasi lükata hageja kohtuistungil esitatud väide, mille kohaselt nähtub 7. septembri 2016. aasta kirjast, et vaidlustatud otsuse on *de facto* vastu võtnud parlamendi teenistused ja mitte pädev organ, s.o parlamendi juhatus. Nimelt kinnitatakse selles teenistuste poolt parlamendi presidendile saadetud kirjas sõnaselgelt, et teenistused on analüüsinud hageja märkusi, et need ei mõjuta parlamendi peasekretäri poolt juhatusele saadetud ettepanekut ja et need on tegelikult edastatud presidendile, kes on juhatuse liige.
- 57 Tuleb lisada, et hageja ei ole esitanud ühtegi argumenti, mis võiks kahtluse alla seada parlamendi objektiivse või subjektiivse erapooletuse eespool punktis 49 osutatud kohtupraktika tähenduses.
- 58 Seetõttu tuleb harta artikli 41 lõike 1 rikkumist käsitlev väide tagasi lükata.
- 59 Mis puudutab ärakuulamisõiguse rikkumist käsitlevat väidet, siis tuleb märkida, et hagejal oli võimalus esitada vaidlusaluste kulude võimaliku abikõlbmatuse kohta oma märkusi, nagu tuleneb eespool punktist 52. Peale selle, nagu nähtub eespool punktist 55 ja vastupidi hageja väitele, ei keela miski parlamendi juhatusel tuginemast asjaomase institutsiooni teenistuste ettevalmistustööle või tal tegutsemast asjaomase institutsiooni peasekretäri ettepaneku alusel. Viimaks tuleb veel kord meelde tuletada, et asjaomased teenistused saatsid hageja märkused parlamendi presidendile ja need olid asjaomase juhatuse liikmetele taotluse korral kättesaadavad.
- 60 Seetõttu tuleb harta artikli 41 lõike 2 punkti a rikkumist käsitlev väide tagasi lükata.
- 61 Mis puudutab Euroopa hea halduse tava eeskirja artikli 16 rikkumist, siis tuleb märkida, et see säte tagab ärakuulamisõiguse ja õiguse oma seisukohta esitada. Seega, sõltumata selle teksti siduvast õiguslikust jõust parlamendi suhtes, kes võttis selle vastu 6. septembri 2001. aasta resolutsiooniga, tuleb see väide eespool punktis 59 nimetatud põhjustel tagasi lükata.
- 62 Viimaks, mis puudutab parlamendi juhatuse 29. märtsi 2004. aasta otsuse rikkumist, olenemata sellest, kas kohaldada tuleb artiklit 7 või artiklit 8, siis piisab sellest, kui märkida, et hageja väidab sisuliselt nendes sätetes kajastuva ärakuulamisõiguse rikkumist. Seetõttu tuleb see väide tagasi lükata samuti eespool punktis 59 viidatud põhjustel.
- 63 Eespool esitatut arvestades tuleb esimene väide põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Õiguskindluse põhimõtte rikkumine

- 64 Teises väites kinnitab hageja sisuliselt, et riigi tasandi erakondade kaudse rahastamise keeld, mis on sätestatud määruse nr 2004/2003 artiklis 7, on vastuolus õiguskindluse põhimõttega. Eelkõige väidab ta, et igasugune Euroopa tasandi erakonna vahenditega korraldatud kampaania võib kaudselt toetada riigi tasandi erakonna tegevust. Seetõttu kritiseerib ta, et vaidlustatud otsus tugineb sellele ebamäärasele mõistele vaidlusaluste kulude abikõlblmatuks tunnistamisel.
- 65 Parlament vaidleb hageja argumentidele vastu.
- 66 Kõigepealt, isegi kui hageja ei ole formaalselt esitanud õigusvastasuse vastuväidet ELTL artikli 277 alusel, tuleb märkida, et ta väidab sisuliselt, et määruse nr 2004/2003 artikkel 7, mille alusel vaidlustatud otsus vastu võeti, on vastuolus õiguskindluse üldpõhimõttega. Sellega seoses tuleb täpsustada, et liidu õiguses puudub õigusvastasuse vastuväite formaalse esitamise nõue (vt selle kohta 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Yanukovych vs. nõukogu*, T-346/14, EU:T:2016:497, punkt 56, ja 15. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Yanukovych vs. nõukogu*, T-348/14, EU:T:2016:508, punkt 57). Nimelt lubab kohtupraktika asuda seisukohale, et õigusvastasuse väide esitati vaikimisi, kui hagiavaldusest nähtub suhteliselt selgelt, et hageja esitab tegelikult sellise väite (6. juuni 1996. aasta kohtuotsus *Baiwir vs. komisjon* T-262/94, EU:T:1996:75, punkt 37). Antud juhul tuleneb hagiavalduse punkti 44 ja järgmiste punktide analüüsist, et hageja esitab vaikimisi õigusvastasuse vastuväite. Lisaks sellele tuleneb kostja vastuse punktist 33, et parlamendil oli võimalik täielikult mõista hageja esitatud vastuväite ulatust. Seetõttu tuleb analüüsida teise väite sisu.
- 67 Määruse nr 2004/2003 artikli 7 kohaselt ei või Euroopa tasandi erakondade rahastamist liidu üldeelarvest või mis tahes muust allikast kasutada muude erakondade otseseks või kaudseks rahastamiseks, eriti siseriiklike erakondade või üksikkandidaatide puhul.
- 68 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab liidu õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluv õiguskindluse põhimõtte eelkõige seda, et õigusnormid oleksid selged ja täpsed ning nende tagajärjed ettenähtavad, et huvitatud isikud saaksid liidu õiguskorda kuuluvates olukordades ja õigussuhetes nendest juhinduda (vt selle kohta 15. veebruari 1996. aasta kohtuotsus *Duff jt*, C-63/93, EU:C:1996:51, punkt 20; 7. juuni 2007. aasta kohtuotsus *Britannia Alloys & Chemicals vs. komisjon*, C-76/06 P, EU:C:2007:326, punkt 79, ning 18. novembri 2008. aasta kohtuotsus *Förster*, C-158/07, EU:C:2008:630, punkt 67).
- 69 Sellega seoses tuleb märkida, et ettenähtavuse mõiste ulatus sõltub suuresti asjasse puutuva õigusakti sisust, sellega hõlmatud valdkonnast ning selle adressaatide arvust ja nende isikutest. Seaduse ettenähtavusega ei ole vastuolus see, kui asjaomane isik peab pöörduma õigusnõuandja poole, et konkreetsetel asjaoludel mõistlikult hinnata konkreetsest teost tuleneda võivaid tagajärgi (21. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Eurofast vs. komisjon*, T-87/16, ei avaldata, EU:T:2017:641, punkt 98).
- 70 Peale selle, nagu väidab parlament, ei ole õiguskindluse põhimõttega vastuolus see, et liidu õigus annab pädevale haldusasutusele kaalutusõiguse, või see, et selles on kasutatud määratlemata õigusmõisteid, mida asjaomane haldusasutus peab konkreetset juhul tõlgendama ja kohaldama, ilma et see piiraks liidu kohtu kontrolli (vt selle kohta ja analoogia alusel 22. mai 2008. aasta kohtuotsus *Evonik Degussa vs. komisjon*, C-266/06 P, ei avaldata, EU:C:2008:295, punkt 45, ja 8. juuli 2008. aasta kohtuotsus *AC-Treuhand vs. komisjon*, T-99/04, EU:T:2008:256, punkt 163).
- 71 Lisaks ei saa neid õiguskindluse põhimõtte nõudeid mõista nii, et nende kohaselt tuleb määratlemata õigusmõistet sisaldavas normis ära märkida erinevad konkreetset olukorrad, mil normi kohaldada, kuna seadusandja ei saa kõiki selliseid olukordi ette kindlaks määrata (vt selle kohta 20. juuli 2017. aasta kohtuotsus *Marco Tronchetti Provera jt*, C-206/16, EU:C:2017:572, punkt 42).

72 Antud juhul tuleb märkida, et riigi tasandi erakondade otsese või kaudse rahastamise keeld, mis sisaldub määruse nr 2004/2003 artiklis 7, on selge. Lisaks sellele kaasneb kaudse rahastamise keeld otsese rahastamise keeluga, kuna ilma selleta oleks keelust võimalik hõlpsasti kõrvale hoida. Mis puudutab kaudse rahastamise keelu sisu, siis tuleb mainida, et tegemist on määratlemata õigusmõistega ja et asjaomane säte ei sisalda mõiste ammendavat määratlust või keelu kohaldamisalasse kuuluda võivate käitumisviiside loetelu. Siiski tuleb asuda seisukohale, et hoolas ettevõtja peab olema võimeline ette nägema, nagu märgib parlament, et esineb kaudne rahastamine, kui riigi tasandi erakond saab rahalise eelise, nimelt vältides kulusid, mida ta oleks pidanud kandma, isegi kui ei ole toimunud vahendite otsest ülekandmist. Teiste sõnadega, ei saa nõustuda, et hoolsal Euroopa tasandi erakonnal ei ole võimalik ette näha, et mis tahes eelise andmine riigi tasandi erakonnale, ilma et ta selle kulu kannaks, kujutab endast riigi tasandi erakonna tegevuse kaudset rahastamist.

73 Eespool esitatut arvestades tuleb teine väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Määruse nr 2004/2003 artikli 7 rikkumine

74 Kolmandas väites kinnitab hageja, et vaidlustatud otsuses on ekslikult leitud, et vaidlusaluse plakatiga seotud kulud kujutavad endast riigi tasandi erakondade kaudset rahastamist määruse nr 2004/2003 artikli 7 tähenduses peamiselt kahel põhjusel.

75 Esiteks tõlgiti hageja sõnul vaidlusaluses plakatis Euroopa tasandi kampaaniat, mis käivitati parlamendi asukohas Strasbourgis (Prantsusmaa) 10. juunil 2015 ja mille eesmärk oli suurendada liidu kodanike teadlikkust Schengeni lepingu negatiivsest mõjust rändevoogudele. Ta väidab, et ta otsustas kõikidele liidu liikmesriikidele suunatud kampaania raames teha oma internetisaidil ja sotsiaalvõrgustikes kättesaadavaks mitu liidu lipuga plakatit ning Prantsusmaale ja Belgiale, mida mõjutasid eriti suured rändevood, suunati spetsiaalsed plakatikampaaniad. Ta rõhutab, et erakond Front national ei ole Prantsusmaal selle kampaaniaga seotud ega ole sellel teemal läbi viinud ühtegi pressikonverentsi. Samas olid piirkondlikud valimised sel ajal Prantsusmaal veel kaugel ja need ei oleks keskendunud rändevoogudega otseselt seotud teemadele.

76 Hageja leiab, et kui parlamendi väitega nõustutakse, tuleks plakatikampaaniaid korraldada üksnes sellistel teemadel, millel ei ole mingit seost erakonna Front national poliitilise tegevuskavaga, mis oleks võimatu, kuna riigi tasandi erakond hõlmab kõiki kodanikke huvitada võivaid teemasid. Ta lisab, et rändevoogude ja Schengeni lepingu teema on Euroopa tasandi teemad.

77 Teiselt poolt väidab hageja, et asjaomaste riigi tasandi erakondade, nimelt erakondade Front national ja Vlaams Belang väidetavad logod olid hageja logost viis korda väiksemad. Seetõttu on see olukord erinev parlamendi poolt oma 22. juuli ja 10. augusti 2016. aasta kirjades osutatud pretsedendi omast, kus asjaomased logod olid sarnase suurusega. Lisaks märgib ta, et parlamendi poolt Euroopa tasandi erakondadele ja poliitilistele sihtasutustele antava tegevustoetuse juhendi punkti 6 lõike 7 kohaselt, mis käsitleb kampaaniate rahastamist Euroopa Parlamendi valimiste raames, ei tohi selleks, et toetust ei loetaks kaudseks rahaliseks toetuseks, väljaannetes Euroopa tasandi erakonna nimi ja logo olla vähem nähtav kui riigi tasandi erakonna või kandidaadi nimi ja logo.

78 Hageja väidab, et väidetava erakonna Front national logo plakatitel esinemise eesmärk ei olnud soodustada otseselt seda riigi tasandi erakonda, vaid muuta kampaania Prantsuse kodanikele arusaadavaks. Sama kehtib väidetava erakonna Vlaams Belang logo kohta Belgiale suunatud plakatite puhul.

79 Oma kirjalikes seisukohtades väidab hageja ka, et Prantsusmaale suunatud plakatitel kujutatud logo ei olnud erakonna Front national logo, kuna selle erakonna logo on kolmevärviline (sinine, valge ja punane) leek, samas kui vaidlusalusel logol oli ainult kaks värvi. Seega on tegemist hageja juures

asuva erakonna Front national delegatsiooni logoga, mitte erakonna Front national enda logoga. Peale selle lisab ta, et parlament ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et Prantsusmaa avalikkus tajub plakatit erakonna Front national plakatina. Tegelikult on plakatil selgelt märgitud, et „selle sisu eest vastutab üksnes“ hageja.

- 80 Hageja tunnistas kohtuistungil aga, et on võimalik, et avalikkus võib seostada vaidlusaluse logo tõttu plakatit erakonnaga Front national, kuna ta tõenäoliselt ei ole võimeline erinevust tajuma. Siiski väitis ta, et tegelikult on vaja, et avalikkus suudaks seda logo seostada riigi tasandi erakonnaga, antud juhul erakonnaga Front national, et ta suudaks kindlaks teha sõnumi päritolu, kuna Euroopa tasandi erakondi hästi ei teata.
- 81 Parlament vaidleb hageja argumentidele vastu.
- 82 On asjakohane osundada, et määruse nr 2004/2003 artikli 7 kohaselt ei või Euroopa tasandi erakondade rahastamist liidu üldeelarvest või mis tahes muust allikast kasutada muude erakondade otseseks või kaudseks rahastamiseks, eriti siseriiklike erakondade või üksikkandidaatide puhul. Peale selle, nagu on märgitud eespool punktis 72, võib järeldada, et esineb kaudne rahastamine, kui riigi tasandi erakond saab rahalise eelise, nimelt vältides kulusid, mida ta oleks pidanud kandma, isegi kui ei ole toimunud vahendite otsest ülekandmist.
- 83 Seetõttu tuleb kolmanda väite analüüsimise raames kindlaks määrata, kas vaidlustatud otsuses järeldati ekslikult, et kaks riigi tasandi erakonda, nimelt erakonnad Front national ja Vlaams Belang, on kampaania elluviimise tulemusena saanud kaudse rahalise eelise. Selle hindamiseks tuleb arvesse võtta asjaolude kogumit, mis on seotud asjaomase kampaania sisu, avalikkuse taju ning geograafiliste ja ajaliste näitajaga.
- 84 Esiteks, mis puudutab kampaania sisu, siis tuleb märkida, et parlament ei pidanud problemaatiliseks selle kampaania teemat, nimelt Schengeni lepingu võimalikku mõju rändevoogudele. Tegelikult tuleneb parlamendi 22. juuli 2016. aasta kirjast, parlamendi peasekretäri poolt 5. septembril 2016 selle institutsiooni juhatusele saadetud teatisest ja parlamendi 26. septembri 2016. aasta kirjast, millega teavitati vaidlustatud otsusest, et selle aluseks olev otsustav asjaolu on kaalutlus, et avalikkus võib seda kampaaniat tajuda vähemalt osaliselt erakondade Front national ja Vlaams Belang kampaaniana. Seega, vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei tähendaks parlamendi tõlgendus, et kampaaniaid tuleks määruse nr 2004/2003 artikli 7 järgimiseks korraldada teemadel, millel ei ole mingit seost mis tahes riigi tasandi erakonna tegevuskavaga.
- 85 Teiseks, nagu on öeldud eespool punktis 84, on vaidlustatud otsuse keskne probleem avalikkuse tajumine, et kampaania on vähemalt osaliselt erakondade Front national ja Vlaams Belang kampaania, ehkki puudus asjakohane kaasrahastus. Sellega seoses tuleb märkida, et sellise kampaania korraldamine, mida avalikkus tajub vähemalt osaliselt korraldatuna koos riigi tasandi erakonnaga, kuigi see erakond ei ole kampaania rahastamises asjakohaselt osalenud, võib anda riigi tasandi erakonnale kaudse rahalise eelise. Sellisel juhul tõuseb riigi tasandi erakond avalikkuse silmis rohkem esile ja levitatakse tema toetatavat sõnumit, kuigi ta ei kannu ühtegi kampaania elluviimisega seotud kulu.
- 86 Ehkki hageja püüdis oma kirjalikes seisukohtades argumenteerida, et Prantsusmaale suunatud plakatitel esinenud logo ei olnud tegelikult erakonna Front national logo ja et parlament ei ole tõendanud, et Prantsusmaa avalikkus tajus plakatit erakonna Front national plakatina, tuleb antud juhul märkida, et hageja loobus kohtuistungil sellest argumendist, tunnistades, et avalikkus seostaks tõenäoliselt plakatit selle logo tõttu erakonnaga Front national.
- 87 Peale selle tuleb nentida, et hageja ei ole oma kirjalikes seisukohtades esitanud ühtegi argumenti, mis püüaks kahtluse alla seada sedastuse, et plakati hollandikeelsel versioonil esinenud logo oli erakonna Vlaams Belang logo. Kohtuistungil Üldkohtu küsimustele vastates tunnistas ta muide, et tegemist oli tõesti erakonna Vlaams Belang logoga.

- 88 Seega on vaidlustatud otsuses eksimata järelstatud, et antud juhul tajus avalikkus kampaaniat vähemalt osaliselt erakondade Front national ja Vlaams Belang kampaaniaana.
- 89 Lisaks tuleb tagasi lükata hageja poolt hagiavalduse punktis 68 esitatud ja kohtuistungil rõhutatud argument, mille kohaselt oli vastavalt erakondade Front national ja Vlaams Belang logode olemasolu vajalik, et võimaldada kodanikel kampaania autorit ära tunda. Ehkki Euroopa tasandi erakonnal on lubatud korraldada kampaaniaid koos riigi tasandi erakonnaga, on endiselt ilmne, et riigi tasandi erakond peab asjaomase kampaania rahastamises asjakohaselt osalema, et vältida määruse nr 2004/2003 artiklis 7 sätestatud kaudse rahastamise keelu rikkumist. Sellega seoses tuleb märkida, et hageja ei väida, et asjaomased riigi tasandi erakonnad, nimelt Front national ja Vlaams Belang, on kampaaniat mis tahes viisil kaasrahanud.
- 90 Samuti tuleb tagasi lükata hageja väide logode suuruse kohta. Asjaolu, et plakatitel oli hageja logo suurem kui erakondade Front national ja Vlaams Belang logo, mida ei saa eitada, ei ole piisav selleks, et välistada seda, et kampaaniat seostatakse vähemalt osaliselt asjaomaste riigi tasandi erakondadega. Vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei ole kaudse eelise andmist riigi tasandi erakonnale võimalik järeltada üksnes juhul, kui asjaomase Euroopa tasandi erakonna ja riigi tasandi erakonna logode suurus on sarnane. Juhul kui riigi erakonna logo on väiksem kui Euroopa tasandi erakonna logo, nagu antud juhul, ei ole parlamendist ebamõistlik järeltada, et avalikkus tajub asjaomast kampaaniat vähemalt osaliselt riigi tasandi erakonna kampaaniaana, kui riigi erakonna logo on tuvastatav.
- 91 Tuleb tagasi lükata ka hageja argument, mis põhineb parlamendi poolt Euroopa tasandi erakondadele ja poliitilistele sihtasutustele antava tegevustoetuse juhendi punkti 6 lõikel 7. Nagu parlament õigesti väidab, siis puudutab see säte Euroopa Parlamendi valimiste kampaaniaid, kus riigi tasandi erakonnad peavad tingimata olema esindatud, kuna Euroopa Parlamendi valimistel osalevad just need, mitte Euroopa tasandi erakonnad. Kõnealune kampaania ei puuduta Euroopa Parlamendi valimisi. Seega ei saa kõnealuse argumendiga nõustuda.
- 92 Viimaks, mis puudutab plakati allosas olevat märget, mille kohaselt „selle sisu eest vastutab üksnes“ hageja, siis tuleb märkida, et see märged on tähelepanekohase väikseuse tõttu vaevu märgatav. Lisaks on märged vähemalt internetis sotsiaalvõrgustikes levitataval plakati versioonil loetamatu.
- 93 Eeltoodud arvestades tuleb märkida, et avalikkuse tajuga seotud näitaja, võttes arvesse riigi tasandi erakondade logode esinemist, kinnitab, et need erakonnad võisid saada täielikult hageja poolt rahastatud kampaaniast kaudse eelise.
- 94 Kolmandaks, mis puudutab geograafilist elementi, siis parlament on õigesti pidanud asjakohaseks näitajaks seda, et kampaania oli eelkõige suunatud kahele liidu riigile, nimelt Prantsusmaale ja Belgiale, mis tuleneb eelkõige Prantsuse ja Flaami piirkonna lippude ning erakondade Front national ja Vlaams Belang logode kasutamisest. Tuleb lisada, et kuigi hageja väidab, et kampaania viidi ellu liidu tasandil, ei ole ta seda kuidagi tõendanud. Peale selle ei ole pelk liidu lipuga plakati versiooni avaldamine hageja internetisaidil ja tema sotsiaalvõrgustikes asuvatel lehekülgedel, eeldusel, et see on tõendatud, võrreldav Prantsusmaal ja Belgias korraldatud plakatikampaania ulatusega.
- 95 Mis puudutab hageja argumenti seoses kampaania käivitamisega parlamendi asukohas Strasbourgis, siis piisab sellest, kui märkida, et üksnes sellest asjaolust ei piisa riigi tasandi erakondade kaudse rahastamise puudumise tõendamiseks, arvestades mitte üksnes teisi näitajaid, vaid ka eespool punktis 94 kirjeldatud geograafilise elemendiga seotud kaalutlusi.
- 96 Neljandaks, mis puudutab ajalist elementi, siis tuleb tagasi lükata hageja argument, et piirkondlikud valimised olid Prantsusmaal veel kaugel. Esiteks, sõltumata sellest, kas erakond Front national, selle liikmed või selle pooldajad plakati prantsuskeelset versiooni nende valimiste ajal tegelikult kasutasid, ei tundu, vastupidi hageja väitele, viiekuuline ajavahemik kampaania käivitamise ja nende valimiste vahel piisav, et muuta ebatõenäoliseks kampaania kasutamine nende valimiste eesmärgil. Teiseks, igal juhul

tuleb nentida, et ajaline element on üks näitajatest, mida võib arvesse võtta, nagu tuleneb eespool punktist 83. Siiski ei ole tegemist vältimatu tingimusega või isegi määrava tähtsusega näitajaga. Antud juhul, võttes arvesse parlamendi 22. juuli 2016. aasta kirja, parlamendi peasekretäri poolt 5. septembril 2016 selle institutsiooni juhatusele saadetud teatist ja parlamendi 26. septembri 2016. aasta kirja, millega teavitati vaidlustatud otsusest, tuleb tunnistada, et võimalik ajaline lähedus asjaomaste valimistega ei ole nende elementide hulgas, mida parlament on riiklike erakondade kaudse rahastamise järeldamiseks aluseks võtnud. Seda ei saa ette heita, kuna riigi tasandi erakonna kuvandi ja nähtavusega seotud eelis ei pea olema tingimata piiratud täpse valimisperioodiga.

- 97 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmas väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 98 Seetõttu tuleb hagi tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 99 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb tema kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja parlamendi kohtukulud, nagu parlament on seda nõudnud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kaheksas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Jätta hageja Mouvement pour une Europe des nations et des libertés kohtukulud tema enda kanda, samuti mõista temalt välja parlamendi kohtukulud.**

Collins

Barents

Passer

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. novembril 2018 Luxembourgis.

kohtusekretär
E. Coulon

president